

SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA

Hallgatói periodikumok a pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetemen

A Maurinum, melléklapja, a Móric(zka) és a Pécsi Jogász

A felsőoktatás-történeti szakirodalom pécsi kiadással jegyezte fel az első magyarországi diákújságot. A tankerületi átrendezéssel Győrből Pécsre áthelyezett, két-karú (bölcészeti és jogi) Királyi Akadémián az első, 1785/86-os tanévben jelent meg az *Ephemerides* című kiadvány. A lap igencsak rövid életű volt, létezéséről is csak a Helytartótanács 1786. július 11-i (27.636. számú) felszólításából értesülhetünk, amelyben kötelezte az akadémia igazgatóságát, hogy egy példányt mindenképpen szolgáltatassanak be a megjelölt kiadványból. Az iskola vezetősége ezt a kérést végül nem teljesítette, mondván a lap „idétlen tartalma miatt” időközben beszüntette működését. Sajnos ennek okán jelenleg egyetlen fennmaradt példányát sem ismerjük, ekképpen a sajtótörténeti szakirodalomban sem leltünk a nyomára.¹

A felsőoktatáshoz köthető lapok első, teljességre törekvő összefoglalása Viczián János kutatásait dicséri, aki 1978-as kiadású munkájában kísérletet tett az 1857 és 1972 között a magyarországi egyetemeken és főiskolákon keletkezett diáklapok bibliográfiai összeírására. A szerző 207 oldalon keresztül, 656 tételt rendszerezett, amelyben újságcím-, hely- és névmutatóval segíti a sajtótörténetet kutatni vágyókat. Baranya megye 1857 és 1984 közötti sajtóbibliográfiáját 1992-re Surján Miklós főkönyvtáros, a Csorba Győző Megyei Könyvtár (ma Csorba Győző Könyvtár – Pécs) akkori igazgatója állította össze, így kiegészítésképpen 1990-es dátumig szerepelnek a megyéhez és székhelyéhez köthető periodikumok 431 oldalon, 941 tételben. A tételek közti keresést itt is név-, tárgy-, földrajzi hely, valamint időrendi mutató segíti.²

A két bibliográfiában a 20. század első felére keltezhetően 35 darab, a pécsi

¹ NÉMETH Ambrus, *A győri királyi tudomány-akadémia története*, II. rész, 1785–1860, Győr, Győr Egyházmegye Könyvsajtója, 1899, 40. [Forrás: Prot. Scholar. Lat. 1785/86 – Az 1785/86–1790/91. prot.]; *Iratok a magyar felsőoktatás történetéből 1849–1867*, szerk. Sashegyi Oszkár, Bp., Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 1974 (Felsőoktatástörténeti kiadványok, 3), V; VICZIÁN János, *A magyar egyetemi és főiskolai diáklapok bibliográfiája 1857–1972*, Bp., 1978 (Felsőoktatástörténeti kiadványok, 5), V.

² VICZIÁN 1978; *Baranya megye sajtóbibliográfiája 1832–1984*, szerk. Surján Miklós, Pécs, Baranya Megyei Könyvtár, Pannonia Könyvek, 1992. Vö. *A magyar sajtótörténet irodalmának válogatott bibliográfiája 1705–1945*, összeáll. József Farkas, Kókay György, Sipka Erzsébet, H. Törő Györgyi, szerk. József Farkas, Bp., Magyar Újságírók Országos Szövetsége, 1972, I.

felsőoktatáshoz köthető diáklap és egyetemi kiadású szaklap található. Ezekből négy a pécsi püspöki fiúinternátusban jelent meg: így a *Barania Babos Báljának Báli Beszámolója* (1940–1942),³ a *Híradó* (1943),⁴ az *Emericana Báli Híradó* (1941–1942)⁵ és a *Pécsi Emericanás Élet* (1943–1944),⁶ öt pedig a papi szeminaryumhoz volt köthető [*Hitszónoklati Gyorsíró* (1904–1905),⁷ a *Visszhangok* (1920–1921),⁸ a *Hangok Hazulról* (két alkalommal: 1917–1918, 1944)⁹ és végül a *Szemináriumi Élet* (1921–1951)¹⁰]. A lapok másik része egyesületek révén kötődött a helyi felsőoktatási intézményekhez. A Turul Szövetség pécsi kerületének röpiratai a *Bercsényi Futár* (1932–1933)¹¹ és az utóda, a *Nemzetvédő* (1933–1940),¹² a *Seprű* (1937)¹³ és a *Turul* (1937).¹⁴ 1945-ben egy magát antifasisztának, majd demokratikusnak definiáló lap, a *Szabad Élet*¹⁵ jelent meg.

Kimondottan a pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetemhez (1923–1950) kapcsolható diáklapokból szám szerint kilenc darab létezett, amelyek típus szerint báli lapként, sportújságként, kollégiumi és kari lapként látták meg a napvilágot. A legkorábbi egy két évfolyamos, ám csak a második évfolyam két számával fennmaradó báli lap, a *Menzabáli Híradó* volt (1928–1929).¹⁶ Ezt követte a *Móricz*, (1929–1932)¹⁷ a Szent Mór Kollégium humorlapja, amelyből egy főlap nőtte ki magát *Maurinum* (1934–1939),¹⁸ annak későbbi melléklapja a *Móric/Móricka/Mór – Hu – Mor* kollégiumi lap (1934–1939),¹⁹ a *Pécsi Jogász*,

³ VICZIÁN 1978, i. m. 531; SURJÁN 1992, i. m. 30. (A két jegyzék sorszámai szerint minden lap hivatkozását feltüntetjük. A 0 az adott jegyzékben való hiányt jelzi. A mai fellelhetőségeket Surján Miklós bibliográfiája és az online katalógusok alapján adjuk meg.) Fellelhető: Országos Széchényi Könyvtár (továbbiakban OSZK).

⁴ VICZIÁN 1978, i. m. 578; SURJÁN 1992, i. m. 257. Fellelhető: OSZK.

⁵ VICZIÁN 1978, i. m. 549; SURJÁN 1992, i. m. 189. Fellelhető: Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (továbbiakban MNL BaML), OSZK.

⁶ VICZIÁN 1978, i. m. 198; SURJÁN 1992, i. m. 514. Fellelhető: OSZK, PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont (továbbiakban PTE EK TK), Egyházmegyei Könyvtár (Pécs) (továbbiakban EK).

⁷ VICZIÁN 1978, i. m. 46; SURJÁN 1992, i. m. 263. Nincs ismert példánya.

⁸ VICZIÁN 1978, i. m. 0; SURJÁN 1992, i. m. 809. Fellelhető: EK.

⁹ VICZIÁN 1978, i. m. 0; SURJÁN 1992, i. m. 246–247. Fellelhető: PTE EK TK, OSZK, EK.

¹⁰ VICZIÁN 1978, i. m. 224., SURJÁN 1992, i. m. 686. Fellelhető: EK, Csorba Győző Könyvtár (Pécs) (továbbiakban CSGYK), OSZK.

¹¹ VICZIÁN 1978, i. m. 103., SURJÁN 1992, i. m. 91. Fellelhető: PTE EK TK.

¹² VICZIÁN 1978, i. m. 193., SURJÁN 1992, i. m. 460–461. Fellelhető: CSGYK, MNL BaML, OSZK.

¹³ VICZIÁN 1978, i. m. 213., SURJÁN 1992, i. m. 653. Nincs fellelhető példány.

¹⁴ VICZIÁN 1978, i. m. 233., SURJÁN 1992, i. m. 750. Fellelhető: OSZK.

¹⁵ VICZIÁN 1978, i. m. 417., SURJÁN 1992, i. m. 680. Fellelhető: CSGYK, MNL BaML, OSZK.

¹⁶ VICZIÁN 1978, i. m. 603., SURJÁN 1992, i. m. 400. Fellelhető: OSZK.

¹⁷ VICZIÁN 1978, i. m. 606., SURJÁN 1992, i. m. 430–431. Fellelhető: CSGYK.

¹⁸ VICZIÁN 1978, i. m. 135., SURJÁN 1992, i. m. 388. Fellelhető: PTE EK TK, CSGYK, EK, OSZK.

¹⁹ VICZIÁN 1978, i. m. 606., SURJÁN 1992, i. m. 430–431. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, MNL BaML

jogi kari, hallgatói periodikum (1935–1938),²⁰ és az egyetemi sportlapok a *PEAC Krónika* (1931–1932),²¹ majd utóda, a *Bajvivó. A Pécsi Egyetemi Athletikai Club hivatalos közlönye* (1937–1944), végül még egy báli újság, a *Báli Híradó* (1938)²² kapcsolható közvetlenül. Általános ifjúsági lapként definiálható még az *Iffúság* (1942–1943),²³ a *Parázs. A Pécsi Egyetemi Iffúság szava* (1943–1944).²⁴

Ezek mellett az Erzsébet Tudományegyetemen az egyes karok professzorai is részt vettek szaklapok kiadásában és szerkesztésében. A legtermékenyebbnek a Jog- és Államtudományi Kar Kisebbségi Intézete bizonyult, hiszen két, Faluhelyi Ferenc professzor által jegyzett főlapja *Kisebbségi Értesítő/Nemzetiségi Szemle* (1944), a *Kisebbségi Körlevél* (1937–1947),²⁵ és 1943 és 1944 között hat melléklapja (*Circular Mioritar. Revista de nationalitate a Institutului Minoritar Unicesitar din Pécs, Menšinovi Obeznik. Zprávy Menšinového Ustavu Univerzitetného v Pätkostoloch. Mensinovyj Obeznik' Vesti menšinovogo Univerzitetnogo Instituta v' Pečju, Minderheiten-Rundbrief. Mitteilungen des Mindenheiten-Institutes a. d. Universität Pécs, Okružnica o Manjinama. Narodnosni pregled Instituta za manjinska pitanja pri univerzitetu u Pečuju*) került ki a nyomdából. A *Stud* mellékleteként a Kisebbségi Intézetnek további két lapja is megjelent: a *Stud Kisebbségi Melléklete* (1939–1943)²⁶ és a *Magyarság Gondozás* (1944).²⁷ A Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Kar keretein belül látta meg a napvilágot a Thienemann Tivadar professzor által szerkesztett *Minerva* (1922–1940),²⁸ és a *Pannonia* negyedéves művelődés-, történet- és irodalomtörténeti folyóirat (1935–1943),²⁹ valamint az 1937 és 1940 között Pécsen működött még az *Ergasterion Műhely*,³⁰ szellemtörténeti, ókortudományi és nyelvészeti lap, Kószó János szerkesztésében.³¹

²⁰ VICZIÁN 1978, i. m. 199., SURJÁN 1992, i. m. 540. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, MNL BaML, OSZK.

²¹ VICZIÁN 1978, i. m. 619., SURJÁN 1992, i. m. 488. OSZK, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltár (továbbiakban PTE EL).

²² VICZIÁN 1978, i. m. 526., SURJÁN 1992, i. m. 19. Fellelhető: OSZK.

²³ VICZIÁN 1978, i. m. 0., SURJÁN 1992, i. m. 283. Fellelhető: OSZK.

²⁴ VICZIÁN 1978, i. m. 197., SURJÁN 1992, i. m. 486. Fellelhető: PTE EK TK, CSGYK. VICZIÁN 1978, i. m. 68, 72, 169–170, 192, 195.

²⁵ SURJÁN 1992, i. m. 337–338. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, MNL BaML, OSZK, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (továbbiakban DEENK).

²⁶ SURJÁN 1992, i. m. 677. Fellelhető: PTE EK TK.

²⁷ SURJÁN 1992, i. m. 384. Kéziratban.

²⁸ SURJÁN 1992, i. m. 407. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, MNL BaML, OSZK. A folyóirat Budapesten jelent meg, de szerkesztési munkálatai Pécsen folytak.

²⁹ SURJÁN 1992, i. m. 484. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, EK, MNL BaML, DEENK. Szerkesztők: Koltay-Kastner Jenő, Kerényi Károly, Prinz Gyula, Halasy-Nagy József, Gorka Sándor.

³⁰ SURJÁN 1992, i. m. 445. Fellelhető: CSGYK, PTE EK TK, DEENK.

³¹ A három lap repertóriumát gépiratban Galambos Ferenc irodalomtörténész, bibliográfus készítette el. – *Három pécsi tudományos folyóirat repertórium, Minerva 1922–1940, Pannónia 1935–1943, Műhely 1937–1942.* összeáll. Galambos Ferenc, Bp., 1976. Online változatát lásd: <http://mek>.

Jelen tanulmányunkban a periodikumok száma és a téma bősége miatt csak az Erzsébet Tudományegyetemen elsőként megjelenő, két hallgatók által jegyzett periodikumot mutatjuk be, amelyek huzamosabb ideig, viszonylagos rendszerességgel szolgáltatnak friss információkat diáktársaik, professzoraik, a szülők és az egyéb érdeklődők számára.

*A Maurinum és melléklapja a Móric(zka),
avagy az első kollégiumi lap az Erzsébet Tudományegyetemen*

„Kopogtat a szívek ajtaján. Bebocsátást kér.
Hazulról jön, haza megy.
Testvérként jelenik meg és épen ezért testvéri
fogadtatást kér.”

(Vargha Damján: Útra kél, 1935)³²

Némi kronológiai csavarral vette kezdetét e két lap megindulása, ugyanis a *Maurinum* című főlap a *Móricz (Mór-Humor)* című belső sokszorosítással terjesztett humorlapból nőtte ki magát, és vált komoly értékeket képviselő lappá.³³ „Főbb” szerepe miatt a történeti bemutatást a *Maurinum*-mal³⁴ kezdjük (1–2. kép), amely 1934 decembere és 1939 júniusa között jelent meg, az első időben évente öt alkalommal, majd 1936 után már kéthavonta. A lap a nevét a katolikus alapítvány által működtetett pécsi Szent Mór Kollégiumról (1929–1948), a rövidített nevén *Maurinum*-ról kapta, amely a férfi jog-, orvos- és bölcsészhallgatók lakhatását biztosította egyetemi éveik alatt.³⁵ Alcíme szerint először a *Pécsi Egyetemi Szent Mór-Kollégium Ifjúsági Lapjaként*, majd 1936 februárjától *a maurinista egyetemi ifjúság folyóirataként*, 1937 októberétől pedig *a maurinista egyetemi ifjúság katolikus értelmiségi folyóirataként* definiálta magát.³⁶ A maurinista ifjúság ötlete alapján szerettek volna egy olyan lapot szerkeszteni, ahol a kollégium lakói az irodalmi és kedélyes gondolataikat is közölni tudják, valamint ahol írásaikkal híven tükrözik a Szent Mór Kollégium szellemét: a „*komolyabb tanulmányok, ifjúsági eszmék, kollégiumi hírek, illetve közlések*”, valamint sporthírek töltötték meg az

oszk.hu/12800/12889/12889.pdf [2015. 02. 15.]. A Minerva repertórium: HUBER Kálmánné, *A Minerva folyóirat története és repertórium 1922–1944*, Pécs, 1986 (Pannonia Könyvek). A Pannonia repertóriumát lásd még: HUBER Kálmánné, *A Pannonia folyóirat története 1935–1943 = Baranyai Helytörténetírás 1979*, Pécs, 1979, 305–370.

³² *Maurinum*, 2(1935), 1, 1.

³³ *Maurinum*, 1(1934), 1, 2.

³⁴ VICZIÁN 1978, i. m. 68 (185. szám alatt); SURJÁN 1992, i. m. 197 (388. szám alatt); KILIÁN István, *Maurinum [periodikum] = Magyar Katolikus Lexikon*, Bp., Szent István Társulat, 2003, VIII, 835–836. A PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont példányai az R 4000-es jelzeten.

³⁵ NAGY Imre Gábor, MENDÖL Zsuzsanna, *Szent Mór Kollégium – Maurinum = Pécs Lexikon*, főszerk. Romváry Ferenc, Pécs, Pécs Lexikon Kulturális Nonprofit Kft., 2010, II, 261.

³⁶ *Maurinum*, 1(1935), 3–4, cl. v.; *Maurinum*, 2(1935), 1.

egyes számokat³⁷. Vargha Damján egyetemi tanár, kollégiumigazgató megfogalmazása szerint „...ez a folyóirat az egyetem, szülők és a maurinista ifjúság szellemi kapcsolatát ápolja”, ekképpen felettébb szükségesnek látta annak fenntartását.³⁸

Az egyes számok átlag terjedelme 16–20 oldal volt, a lap fejlécének megjegyzése szerint kézirat gyanánt készült, a kiadóhivatal és a szerkesztőség a kollégiumban működött, a nyomdai munkálatokat a Kultúra Könyvnyomdai Műintézetben végezték, Mayer A. Géza vezetésével.

A lap szerkesztő munkatársai fennállása idején a kollégium hallgatói, 1935 szeptemberétől az Ifjúsági Kör tagjai voltak, mindaddig, amíg a tanulmányaikat nem fejezték. A személyek és a tisztségek folyamatos változása miatt bemutatásunkat felsorolásszerűen tesszük meg:

- Lovassy Andor (bölcészhallgató, gyakorló tanár)
 - felelős szerkesztő (1935. december)
 - felelős szerkesztő és kiadó (1935. január/február–május/június)
- Kincses Ferenc (bölcészhallgató)
 - felelős kiadó (1935. december)
- Eszes László (bölcészhallgató)
 - főmunkatárs (1935. november–1936. június)
- Kecskés Tibor (bölcészhallgató, a MEFHOSZ főtitkára)
 - főmunkatárs (1935. november–1936. február)
 - szerkesztő (1936. október–1938. február)
- Józsa Dezső (joghallgató)
 - felelős szerkesztő és kiadó (1935. október–1936. június)
- Gárdos Béla (bölcészhallgató, okleveles középiskolai tanár)
 - felelős szerkesztő és kiadó (1936. október–1937. június)
- Horváth Béla (bölcészhallgató)
 - munkatárs (1937. október–december)
- Tárnok Tibor (joghallgató)
 - munkatárs (1937. október–december)
- Brezina József (joghallgató)
 - kiadó (1938. február)
 - felelős kiadó (1938. május–június)
- Miklós Zoltán (joghallgató, a Mária-kongregáció prefektusa)
 - szerkesztő 1938. május–1939. június)
- Parragh László (joghallgató, a Maurinum könyvtárosa)
 - felelős kiadó (1938. október–1939. június)

³⁷ PTE EL VIII. 108. 38. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (Maurinum) iratai, Vegyes iratok (1929–1947), *Igazgatói jelentések (1934. jún. 1.)* [ETE = Erzsébet Tudományegyetem].

³⁸ PTE EL VIII. 108. 35. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (Maurinum) iratai, Vegyes iratok (1925–1948), *Szent Mór Pécsi Püspökről Nevezett Király Katolikus Tanárképzőintézet Alapítványának igazgatótanácsi ülése (1939. aug. 29.)* 4.

A *Maurinum* számonként 400 példányban jelent meg. A lap ára 1934-től kollégistáknak 20, külsősöknek 50 fillér volt. Az éves előfizetési díj 2 pengő volt. 1935 novemberétől az egyes számok 60 fillérbe kerültek, a kollégisták csak ennek felét fizették. Az előfizetési díj ennek tükrében 3 pengőre emelkedett. 1939-ben a Szent Mór Pécsi Püspökről Nevezett Király Katolikus Tanárképzőintézet Alapítványának igazgatótanácsa a „kollégiumi tartásdíj” 1939/40-es tanévben való megtartása érdekében a felvételi díjat 10 pengőről 15 pengőre emelte, de egyúttal azt a döntést hozta, hogy ennek fejében minden kollégista díjmentesen kapja meg a *Maurinum* azon tanévi számokat.³⁹

Vargha Damján minden tanév kezdetén felkérte a szülőket, a hallgatókat, és a lap további olvasóit a támogatásra. A *Maurinum* igyekezete szerint a számok végén lehozta az elő- és felülfizetők névsorát, külön kiemelve hozzájárulásuk összegét is, amely számos esetben meghaladta a 2–3 pengőt, és akár 4–5–6–10–20 pengő is volt. Neves előfizetői voltak a lapnak, amely híven bizonyítja népszerűségét is: így „külsősként” gróf Apponyi Albertné, gróf Szapáry Lajos, Rónaky Kálmán árvaszéki ülnök, pécsi publicista, továbbá az egyetem professzorai, így Faluhelyi Ferenc, Gyomlay Gyula, Molnár Kálmán, Óriás Nándor, Prinz Gyula, Pekár Mihály. Az egyházmegye részéről Komócsy István kanonok is járatta a lapot. Támogatói voltak még külföldön, így pl. Hollandiában, valamint az ország nagyvárosaiban, Budapesten, Egerben, Szekszárdon, Csornán, Fűzfőtelepen, Rétszilason, Zircen, Szentgotthárdon, Veszprémben. Továbbá a névazonosságokból kitűnik, hogy a kollégium hallgatóinak szülei is előfizettek a periodikumra.

A lap a példányszámok eladásából nem tudta volna magát fenntartani, így a kollégium igazgatósága és személyesen az igazgató, Vargha Damján is támogatta anyagilag a megjelenítést. A közel 600 pengős előállítási költség kiegyenlítésébe a leközlött hirdetések fontos részt képviseltek. A Szalay és Richter számos árucikk kereskedése egész oldalas, valamint a Zsolnay Gyár és Hamerli József árucikk-kereskedése, a DGT (Dunagőzhajózási Társaság) és a Pécsi Takarékpénztár féloldalas hirdetései után valószínűleg a legnagyobb összegeket fizették, de mellettük számos kisebb üzlet és iparos helyezte el hirdetését a *Maurinum*-ban. Hirdettek még könyvesboltok, antikváriumok, ruházati üzletek, éttermek, cukrászdák, drogéria és különböző egyéb szolgáltatások is.⁴⁰

Már az első szám megjelenése után nagy sikere volt a lapnak, az ország minden részéről kaptak visszajelzéseket. Ezek közül egy-két üzenetet le is közöltek

³⁹ PTE EL VIII. 108. 35. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (*Maurinum*) iratai, Vegyes iratok (1925–1948), *Szent Mór Pécsi Püspökről Nevezett Király Katolikus Tanárképzőintézet Alapítványának igazgatótanácsai ülése (1939. jún. 13.)*.

⁴⁰ PTE EL VIII. 108. 35. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (*Maurinum*) iratai, Vegyes iratok (1925–1948), *Szent Mór Pécsi Püspökről Nevezett Király Katolikus Tanárképzőintézet Alapítványának igazgatótanácsai ülése (1939. aug. 29.)*; PTE EL VIII. 108. 35. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (*Maurinum*) iratai, Vegyes iratok (1925–1948), *Szent Mór Pécsi Püspökről Nevezett Király Katolikus Tanárképzőintézet Alapítványának igazgatótanácsai ülése (1939. jún. 13.)*.

a 2–3. összevont szám címlap-verzóján, amelyek a kezdeményezés nagyszerűségét méltatták. (Pl. kormányzóhivatal kabinetirodája; Serédi Jusztinián hercegprímás; Rónaky Kálmán pécsi árvaszéki ülnök).⁴¹

A főbb rovatok (Tudományos rész, Szépirodalmi rész, Irodalom-Művészetek) mellett a cikkek nagy része a kollégiumi élettel foglalkozott (Kollégiumi hírek, Hivatalos rész). A Kollégiumi Naplóban/Kollégiumi Életben hónapokra lebontva a kollégium főbb eseményeit, történéseit vették számba. Közzétették továbbá az aktuális lakók névsorát és tanulmányi eredményeiket (Mór-tükör) is. Sport rovatában a Szent Mór Kollégium falai közt és a kertjében folyó egyéb sporteseményeken, valamint a kollégistáik egyéb sportrendezvényen elért eredményeiről számoltak be. A rovat vezetője Sodorits József és Bebesi Gyula bölcsészhallgató (utóbbi országos magasugró-bajnok), valamint dernői Klekner Lóránd és Újvári István joghallgatók voltak. 1936-ban megemlékeztek a névadó, Szent Mór életéről és munkásságáról. Az igazgató maga is számos esetben szerzője volt a megjelent tanulmányoknak, főként a Szent Mór püspök és Mórur Tamás évfordulója kapcsán. Az 1936-os Mór püspöki évfordulón Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, Virág Ferenc pécsi és Rott Nándor veszprémi megyéspüspökök, gróf Zichy Gyula hajdani alapító, kalocsai érsek, valamint gróf Széchenyi György, az új magyar keresztény ifjúság vezetője, Sebes Ferenc piarista és Biró Ferenc jezsuita rendfőnök is meleg szavakkal köszöntötte a Szent Mór Kollégiumot, és annak hitvallását. Neves személyek elhunytá alkalmából nekrológokban emlékeztek meg róluk (Lambrecht Kálmán, XI. Pius, Werner Adolf). Soha nem feledkeztek el a kollégium igazgatójának névnapjáról (február 23.) sem, általában vezércikkben köszönték meg munkáját, jótéteményeit. A kollégium 10 éves évfordulója is számos visszatekintésre adott lehetőséget.

Fontosabb témákkal is foglalkoztak a lap szerzői: az ifjúság problémája, a családvédelem, a nőtlenség, az egyke-kérdés, a tandíjak és mellékdíjak változásai, a fasismus. 1937 után kiemelt figyelmet szenteltek a szociális kérdéseknek, így az az évi pécsi bányászstrájknak, és az 1938-as eucharistia kongresszus eseményit is felidéztek. 1935-től fényképes ismertetések is vannak az egyes, aktuális eseményekről. Zsabokorszky Jenő fényképei mellett 1937-től állandó fotóriportere lett a lapnak Tárnok Tibor személyében. 1937-től a kollégium falai között működő Mária-kongregáció hírei is helyet kaptak. A napi politika is beszüremkedett a megjelent írások közé, így maurinumi látogatása után megjelent Fabinyi Tihámér pénzügyminiszter beszéde, és méltatták Imrédy Bélát, Pécs város országgyűlési képviselőjelöltjét is.⁴² A kollégium méltán büszke volt kimagasló tanulmányi eredményeket elért hallgatóira, így ők is kiemelt helyet kaptak az egyes számokban. Fontos momentum volt Dr. Petróczy Zoltán (Zoli bácsi) 'sub auspiciis Gubernatoris' orvosdoktorrá avatása 1937-ben, aki a második volt Dr. Losonczy István jogászdoktor (1932) mellett, aki a kollégium falai közül kinöve ezt a kitün-

⁴¹ *Maurinum*, 1(1935), 2.

⁴² *Maurinum*, 3(1937), 5, 90.

tetést megkapta. Recenziók is megjelentek az aktuális és egykori kollégistatársak megjelent könyveiről (Pl. Lovassy Andor: *Az Eiffel-torony árnyékában*; Gokler Imre: *Szent István király a magyar irodalomban*; Rozgonyi Miklós: *A fátylós ember*). Irodalmi szárnypróbálgatásoknak is helyet adott a *Maurinum*: így Lovassy Andor, Király István, Kincses Ferenc, Rozgonyi Miklós, Gockler Imre, Barabás Jenő bölcsészhallgatók regény- és novellarészlete is megjelent benne. Versírók voltak: Barabás Jenő, Bebesi Gyula, Molnár József, Lovassy Andor és, Zárkai Antal, bölcsészhallgatók, Csacsó Lajos és Surtya Károly orvostanhallgató, továbbá Tordai Ányos ciszterci tanár.⁴³

Érdekességgéppen megemlítjük, hogy a tanulmányok között számos esetben aktuális idézetek is közlésre kerültek, amelyeket néha kiemelve, de nem kommentálva közöltek: így Gömbös Gyulától, Prohászka Ottokártól. Található volt a lapban részlet a Hitlerjugend működéséről.

A kiadó és a szerkesztők, főmunkatársakon kívül a kollégium lakói közül, és már végzett, a Szent Mór Egyesületbe tömörülő, hajdani maurinisták is a cikkek szerzői között voltak. Közölték Halasy-Nagy József dékán és Bozóky Géza egyetemi tanár beszédét és gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívását, Ángyán János és Bognár Cecil orvosprofesszorok, Györkös József leánygimnáziumi igazgató, valamint Szilléry Péter kulturális szakosztályvezető írását is.

Cikkszerzők voltak Abbing Gellért holland író; Ángyán János egyetemi tanár, Bebesi Gyula bölcsészhallgató; Bodosi Mihály bölcsészhallgató; Bognár Cecil egyetemi tanár, Bozóky Géza egyetemi tanár; báró Brandenstein Béla egyetemi tanár; Brezina József joghallgató; Danis Jenő pécsi színész; Ercsényi Kálmán; Eszes László, bölcsészhallgató; Gárdos Béla bölcsészhallgató; Gockler Imre bölcsészhallgató, Györkös József leánygimnáziumi igazgató, Halasy-Nagy József dékán; Horváth Miklós bölcsészhallgató, gyakorló tanár; Józsa Dezső joghallgató; Kamarás Béla bölcsészhallgató, gyakorló tanár; Károly Béla joghallgató, a Mária Kongregáció prefektusa; Kecskés Tibor bölcsészhallgató; Kincses Ferenc bölcsészhallgató; dernői Klekner Lóránd; vitéz Kovács Jenő joghallgató; Kozák Jenő ügyvédjelölt; Lovassy Andor bölcsészhallgató, gyakorló tanár; vitéz Makray Lajos pápai kamarás, országgyűlési képviselő, Makkos Ferenc joghallgató; Matusz Gyula; Máthé Ernő joghallgató; Matheovits Ferenc joghallgató; Miklós Zoltán joghallgató; Németh Kálmán Maurinum prefektus; Parragh László joghallgató; Pongrácz István gimnáziumi tanár, hajdani Maurinum tag; Rozgonyi Miklós bölcsészhallgató; Sodorits József bölcsészhallgató; Svéda Pál bölcsészhallgató, az Ifjúsági Kör elnöke; Szentesi Huba orvostanhallgató; Szilléry Péter egyházmegyei kulturális szakosztály vezető; Tárnok Tibor joghallgató; Tóth László egyetemi tanár; Újvári István joghallgató; Vadas Gábor zenetanár, orgonaművész; Vargha Damján egyetemi tanár, kollégiumi igazgató, Zadravetz István püspök; Zárkai Cs. Antal bölcsészhallgató.

A *Pécsi Jogász* ifjúsági laptársa, a *Maurinum*-ról is hírt adott 1935. decem-

⁴³ *Maurinum*, 1(1934), 1.

ber 20-i számában, némi kritikai megjegyzéssel fűszerezve: „»Maurinum« címmel a régi jónevű ifjúsági lap újra megindult. Nagyon tartalmas, nívós ifjúsági orgánus. Főként az egyetemi hitoktatásról közölt hozzászólások érdekesek. De az ifjúság véleményére is kíváncsiak lettünk volna.”⁴⁴

A Maurinum lapszámai

1. évfolyam

- 1. szám (1934. december)
- 2–3. szám (1935. január–február) Kettős szám⁴⁵
- 4–5. szám (1935. május–június) Kettős szám

2. évfolyam

- 1. szám (1935. november)
- 2. szám (1935. december)
- 3. szám (1936. február)
- 4. szám (1936. május) Szent Mór jubileumi év (1036–1936)
- 5. szám (1936. június) Szent Mór jubileumi év (1036–1936)

3. évfolyam

- 1. szám (1936. október)⁴⁶
- 2. szám (1936. december) Szent Mór jubileumi év (1036–1936)
- 3. szám (1937. február)
- 4. szám (1937. április)
- 5. szám (1937. június)

4. évfolyam

- 1. szám (1937. október)
- 2. szám (1937. december) Karácsonyi szám
- 3. szám (1938. február)
- 4. szám (1938. május)
- 5. szám (1938. június) Szent István király tiszteletére

⁴⁴ *Pécsi Jogász*, 2(1935), 4, 18.

⁴⁵ Az évszám a nyomdában hibásan 1934-nek lett szedve.

⁴⁶ Ez a szám csak a Pécsi Egyházmegyei Könyvtárban és az Országos Széchényi Könyvtárban található meg, elszámolták és összevont 1–2. szám volt az október–decemberi.

5. *évfolyam*

1. szám (1938. október)
2. szám (1938. december)
3. szám (1939. február)
4. szám (1939. május)
5. szám (1939. június)

A lap továbbélésével kapcsolatban egy passzust találtunk a Szent Mór Kollégium 1940. május 11-i igazgatósági ülésének jegyzőkönyvében, mely szerint a *Maurinum* című lap és egy tervezett Szent Mór Kollégium-émlékkönyv megjelenetését anyagi nehézségekre hivatkozva, csak a szeptemberi évkezdésre látták realizálhatónak. Mivel 1939. tavaszi szemeszterének vége után ismert nyomtatott példányt nem tart számon a helyi sajtótörténet, ekképpen a kiadást az 1939/40-es tanévre – a fent említett anyagi okokból – elhalasztották.⁴⁷

A Móricz(ka), a Mór – Hu – Mor

A *Maurinum* melléklapja, a *Móricz*⁴⁸ – mint azt már említettük – megjelenésében megelőzte főlapját. A már nyomtatásban megjelent, VI. iskolaévfolyamként feltüntetett, első szám bevezetőjében magyarázatot is kapunk a *Móricz*, avagy ahogy már itt is nevezik a *Mór – Hu – Mor* történetére.⁴⁹ Históriaja a kollégium alapítására vezethető vissza, azaz az 1929/30-as tanévre. Első száma „könyomatos sokszorosításban” 1929. december 6-i keltezéssel látta meg a napvilágot 7 lapos terjedelemben. Elvileg 1932. december 6-ig jegyzik a bibliográfiák, ám Pécssett a Csorba Győző Könyvtárban az első szám mellett csak az 1930-as évi Mikulás napi, 9 oldalas szám lelhető még fel.⁵⁰ A fennmaradt példányokból megállapítható, hogy a *Móricz* átlag 7–9 íves tartalommal évente, Mikulás-napon egy-egy számmal jelentkezett (3–4. kép). A lap kézzel rajzolt címlapjai és fejlécei is komolytalanságot sugallnak. A második számban a szerkesztésnél a megjelölés „Körzövel”, a megjelenésnél meg ez olvasható: „Zakóban, Két soros viccel”, az ára pedig „három halpénz” volt. Az impresszumban Krüner Ágost szerepel felelős szerkesztőként és kiadóként. Érdekes módon az egyes lapszámokat nem Pécssett, hanem a Könyomatos Stachora Károly Nyomda (1912–1941)⁵¹ készítette el Budapesten.

⁴⁷ PTE EL VIII.108.35.d., Diákjóléti Intézet iratai, Vegyes iratok (1925–1948), *A Szent Mór kollégium igazgatói ülése (1940. máj. 11.)*.

⁴⁸ VICZIÁN 1978, i. m. 192. (605–607. szám alatt); Surján 1992, i. m. 197. (388. szám alatt); TAKÁCS Emma, *Mór-Hu-Mor = Magyar Katolikus Lexikon*, Bp., Szent István Társulat, 2004, IX. 334. A PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont példányai az R 4000-es jelzeten található meg.

⁴⁹ *Móricz*, 6(1934), 1, 13.

⁵⁰ *Maurinum*, 1(1934), 1, 13; *Maurinum*, 3(1937), 5, 78–80 (Dr. Kecskés Tibor, *Megpihen a toll*).

⁵¹ http://typographia.oszk.hu/html_clavis/hun/pressfull.php?azon=4227 [2013. 12. 03.]

A lap folytatásának felelős kiadója 1934-től az Ifjúsági Kör lett, és ez év áprilisától már a Kultúra Könyvnyomdai Műintézetnél nyomtatásban jelent meg. Vargha Damján ekképp jellemezte a lapot: „néha szellemesebb, sőt élesebb élcelődések is helyet találnak.”⁵² Az első három évében a lap tartalmával sok ellentmondást szított a kollégisták között: volt, aki szerepelni akart benne, ám voltak, akik éppen felemlítésüket sérelmezték. A szerkesztők célja voltaképpen az ártatlan csipkelődésekkel mosolyt csalni a kollégium lakóinak arcára, továbbá marandó emléket állítani a kollégiumi éveknél. Ennek számai a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban sajnos nem maradtak fenn, kizárólag a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye rendelkezik az 1929 és 1930 közötti számokkal.⁵³ Ami valószínű, hogy a Szent Mór Kollégium könyvtárába minden, az intézmény által kiadott lapból került példány.

A móricka-avatók⁵⁴ esküszövege, vicces költemények, a móríckok 10 parancsolata, sportrovatok, a kollégista társak vicces jellemzése (Kinek a nótája?, Mór görbe tükör), a szerkesztők öniróniája, humoros szerelmeslevelek, kollégiumi közművelődési szótár, hagyományos keresztretjtvény, a vicces-rajzos hirdetések, a fiktív kollégista naplója és önéletrajza, végül a szerkesztői üzenetek a beérkezett levelekre mintegy ellenpólusai voltak a *Maurinum* komolyságának. Számos esetben a szerkesztők önmaguk és egymással való élcelődésekkel „szórakoztatták” az olvasókat. A későbbi cím *Móric(ka) Friss Mór – Hu – Mór*. Nyomtatott folytatása 1934-től jelent meg. (5–6. kép) Az 1934 utáni számokból a pécsi könyvtárakon kívül található példány az Országos Széchényi Könyvtárban is.⁵⁵ Az első, fennmaradt szám V. iskolaévfolyam harmadik, áprilisi száma volt.⁵⁶ A többi nyomtatott száma a *Maurinum*-mal párhuzamosan, 1934. december 6-tól 1939 júniusáig, kisebb kihagyásokkal, évente ötször jelent meg, átlagosan négy lapos terjedelemben.

A melléklap felelős kiadója és szerkesztője szintén a bölcsészhallgató Lovassy Andor, majd Józsa Dezső volt.⁵⁷ A lap alcíme szerint „Világszerte rettegett sajtóorgánum” volt. Párhuzamos évfolyamszámozásra csak a III. évfolyam után tértek át.⁵⁸ A felelős szerkesztő Lovassy Andor (1934. április–1935. június), Józsa Dezső (1935. november 1.–1936. május 5.) volt. 1937 februárjától a kiadónál már az szerepelt: „Egy pár túlbuzgó fiatalember”. Ekkor a célközönségüket is meg-

⁵² PTE EL VIII. 108. 38. d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (Maurinum) iratai, Vegyes iratok (1929–1947), *Igazgatói jelentések (1934. jún. 1.)*.

⁵³ Fellelhető a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményében (Jelzet: PF 3138).

⁵⁴ Móríckának hívták a *Maurinum* frissen felvett diákjait.

⁵⁵ http://nektar2.oszk.hu/LVbin/LibriVision/lv_view_records.html [2013. 12. 04.].

⁵⁶ Egyetlen fellelhető száma a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményében, PF 36-os jelzetten.

⁵⁷ SURJÁN Miklós, *Móric/Móricka = Pécs Lexikon*, Romváry Ferenc, főszerk Pécs, Pécs Lexikon Kulturális Nonprofit Kft., Pécs, 2010, I, 526.

⁵⁸ PTE EL VIII. 108. 38 d., ETE Diákjóléti intézmények iratai, A Szent Mór Kollégium (Maurinum) iratai, Vegyes iratok (1929–1947).

jelölték a 'nyájas olvasó' személyében. Az 1936/37-es tanév kezdetétől azonban a szerzők már nem azonosíthatók egyértelműen, de feltételezhetően a *Maurinum* szerzői közül kerültek ki.⁵⁹

*A Móricz(ka) lapszámai*⁶⁰

I. iskolaévfolyam

1. szám (1929. december 6.) – *Móricz*
2. szám? (1930. december 6.) – *Móric*

V. iskolaévfolyam

3. szám (1934. április)

VI. iskolaévfolyam

1. szám (Pécs, 1934. december 6.) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*
2. szám (Pécs, 1935. február 23.) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*
3. szám (Pécs, 1935. június) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*

VII. iskolaévfolyam

1. szám (1935. november 1.) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*
2. szám (1935. december 1.) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*
3. szám (1936. február)⁶¹
4. szám (1936. május 5.)⁶²
5. szám (1936. június)⁶³

VIII. iskolaévfolyam

1. szám (1936. november)⁶⁴
2. szám (1936. december)⁶⁵

⁵⁹ *Móricz* 3(1937), 3.

⁶⁰ A számokat a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban hozzákötötték a *Maurinum* számokhoz. A felsorolásban ezen állományadatokat adjuk meg.

⁶¹ Nincs a tartalomjegyzékben sem.

⁶² Nincs a tartalomjegyzékben, de van – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*.

⁶³ Nincs a tartalomjegyzékben sem.

⁶⁴ Nincs meg, de a *Maurinum* sincs meg a pécsi egyetemi könyvtárban.

⁶⁵ Nincs meg, pedig a tartalomjegyzékben benne van.

*III. évfolyam*⁶⁶

3. szám (1937. február) – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor*
4. szám (1937. április)⁶⁷
5. szám (1937. június)⁶⁸

IV. évfolyam

1. szám (1937. október)⁶⁹
2. szám (1937. december)⁷⁰
3. szám (1938. február) – *Móricka – Friss Mór – Hu – Mor*⁷¹
4. szám (1938. május) – *Móricka – Friss Mór – Hu – Mor*
5. szám (1938. június) – *Móricka – Friss Mór – Hu – Mor*

V. évfolyam

1. szám (1938. október) – *Móricka – Friss Mór – Hu – Mor*
2. szám (1938. december)⁷²
3. szám (1939. február)⁷³
4. szám (1939. május)⁷⁴
5. szám (1939. június) – *Móricka – Friss Mór – Hu – Mor*⁷⁵

⁶⁶ Itt váltanak a *Maurinum*mal párhuzamos évfolyamszámozásra.

⁶⁷ Nem számozzák csak az oldalszám folyamatos – *Móric – Friss Mór – Hu – Mor* (69–72).

⁶⁸ Nincs a tartalomjegyzékben sem.

⁶⁹ Csak a Csorba Győző Könyvtár állományában található meg.

⁷⁰ Csak a Csorba Győző Könyvtár állományában található meg.

⁷¹ Ekkortól a címváltás *Móric* helyett *Móricka*.

⁷² Nincs meg, de a tartalomjegyzékben benne van. Az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható.

⁷³ Nincs meg, de a tartalomjegyzékben benne van. Az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható.

⁷⁴ Nincs meg, de a tartalomjegyzékben benne van. Az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható.

⁷⁵ Egy nem rég felfedezett, érdekes blog bejegyzése szerint az 1940-es években létezett egy *Mórcsalán* című lap is Idézet: „...mert annak 1942. február 01-i számában »publikálta családunk költője« (...) a »Kenyér« c. versét. (Megjelent az *Élet* c. folyóiratban is 1942. február 15-én)» A blog-jegyzőjének a kollégiumlakó édesapja révén állítólag van fennmaradt példánya is a kollégiumi lapból. Lásd: http://banyaszbeka.blog.hu/2008/01/26/title_19831 [2015. 02. 15.]; másik utalás: <http://aranyosfodorka.blogspot.hu/2011/02/harmadik-emlekkonyv-iiresz.html> [2015. 02. 15.] Az *Élet* című lap repertóriumára alapján a vers Uz György műve és az 1942. február 1-i szám 135. oldalán jelent meg. GALAMBOS Ferenc, *Az „Élet” irói és írásai 1909–1944.* [Bp.], 1956. 326. (http://mek.oszk.hu/12700/12762/pdf/12762_1.pdf) [2015. 02. 16.] – Valószínűsítjük, hogy anyagi okok miatt a *Móric*hoz hasonlóan a *Mórcsalán* is házi sokszorosításban jelenhetett meg (erre utal az is, hogy nem maradt fenn példánya). Számos információt tartalmazott a kollégiumról, és a bennlakó hallgatók mindennapjairól. A lapot sem a Viczián-, sem a Surján-féle bibliográfia nem ismeri. További adatok felkutatása a jövő feladata.

A Pécsi Jogász, a Jog- Államtudományi Kar első diáklapja

„Harcol, nevel, tanít, oktat,
Üdít, vidít, szórakoztat,
Kár itt minden okoskodás:
Legjobb lap a **Pécsi Jogász!**”
(Csorba Győző)⁷⁶

A pécsi Erzsébet Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Kar (JÁK) jogász-hallgatóinak első lapja a *Pécsi Jogász*⁷⁷ volt, amelynek első száma 1935. szeptember 25-én jelent meg. (7–8. kép) Alcímében 1935-ben a ’jogászfűjség röpirata’-ként definiálta magát, majd 1936. február 10-től ’társadalmi és tudományos jogászfűjségi szemle’, október 21-től pedig ’társadalmi és tudományos jogászi szemle’ lett. 1938-ban kétszer is változott az alcím: az első számban társadalmi szemle a 2–7. számot pedig már ’a »Werbőczy« B. E. lapja’-ként adták közre, hiszen munkálatait a Werbőczy Bajtársi Egyesület vette át. Az utolsó, összevont száma 1938. október 1-jén került ki a nyomdából. A *Pécsi Jogász* negyedrért alakú, évente tíz számot megjelentető lap volt.⁷⁸ A szerkesztőség kiadóhivatala a kar épületében volt. A szerkesztői Tóth István András, Kovács Lajos, Tóth István és Somogyi Ferenc voltak. A felelős kiadó mindvégig Somogyi Ferenc volt, társ-szerkesztői pedig Horváth Károly és Hechst Antal. A nyomdai munkálatokat eleinte a Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság készítette, majd az 1936. 7–8. összevont számtól a Haladás Nyomda Részvénytársaság készítette a lapot.

Fő céljuk az volt, hogy egyesítsék a karon különböző vallási, társadalmi és politikai egyesületekbe tömörülő és azokon kívüli diákokat (ekések), továbbá a mezei (ma levelezős) hallgatókat. Igyekezett felvenni a már végzett jogászokkal is a kapcsolatot. Reményeik szerint a lap mindenkinek ad valami újat: a régi idő emlékezetét, az Alma Mater szeretetét, a jogászélet aktualitásait, a korabeli társadalmi problémákat. Egyúttal a hallgatóság és a tanári kar között időnként fellépő ellentmondásokat feloldották. „*Minden egyesülettől, politikai párttól teljesen független, önálló sajtótermék*” kívánt lenni.⁷⁹

⁷⁶ Csorba Győző joghallgató/szerkesztőmunkatárs verse a *Pécsi Jogász* 1936. júniusi számában, *Pécsi Jogász*, 2(1936), 67.

⁷⁷ VICZIÁN 1978, i. m. 72. (199. szám alatt); SURJÁN 1992, i. m. 274. (540. tétel). A PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont példányai az R 4001-es jelzeten.

⁷⁸ SURJÁN Miklós, *Pécsi Jogász = Pécs Lexikon*, főszerk. Romváry Ferenc, Pécs, Pécs Lexikon Kulturális Nonprofit Kft., 2010, II, 97.

⁷⁹ TÓTH István, *A Pécsi Jogász, egyetemünk első jogászfűjségi szemléje = Dolgozatok az Állam- és Jogtudományok köréből XV, (Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem)* Pécs, 1984, 273–286.

Szerkesztő

Tóth István [András] (1935. szeptember–)⁸⁰ Kovács Lajos (1935. szeptember)

Felelős szerkesztő-kiadó

Dr. Somogyi Ferenc (1935. szeptember–), a Jog- és Államtudományi Kara (továbbiakban JÁK) könyvtáros, mb. tanársegéd⁸¹

Főmunkatársak

Dr. Losonczy István (1936. június–),⁸² Dr. Schneider Béla (1936. június–),
Dr. Regős Ferenc (1936. június–), Dr. Vörös László (1936. június–)

Társszerkesztő

Husztai Sándor (1936. október 21.–1937. június 10.),⁸³
Rihmer József (1936. október 21.–1937. június 10.),
Berei Nagy Lóránt (1937. október 22.–), Pataki József

Kiadja

Horváth Károly (1936. december 12.–1937. június 10.),
Hechst Antal (1936. december 12.–1937. június 10.),
Vadász László (1937. október 22.–)

Munkatársak

Koronay Győző, Perbíró József, Siptár László, Dávid Tibor, Husztai Sándor,
Pataki Kálmán, Völgyes László, Harmann Vilmos, Máté Mihály,⁸⁴
Berei Nagy Lóránt, Lőrincz Zoltán, Áronffy Tivadar, Csorba Győző,⁸⁵
Szilléry Péter,⁸⁶ Mosonyi Ferenc, Kovács István, Dörgicsei Antal István,
Kunsay Gyula

⁸⁰ Személyének azonosítása nehéz feladat volt, ugyanis az első számokban sokszor Tóth I. András néven jelent meg, mint szerkesztő, cikkíró, majd a Tóth István név állandósult. Ám az egyetemi anyakönyvek tisztázták, hogy egy személyről lehet szó. 1937 júniusától Dr. Tóth András semmilyen névformában nem volt az egyetem hallgatója. Egy *Pécsi Jogász* hír alapján pedig tudjuk, hogy Tóth István 1937. január 27-én doktorált. Az anyakönyv szerint rendőrőrtörzs lett Pécssett. (Acél Róbert, a PTE Egyetemi Levéltár levéltárosának közlése. Segítségét ezúton is köszönöm.)

⁸¹ Pénzügytani másodéves pályamunkája díjnyertes lett az 1929/30. tanévben („Diligentia” jelíggel). Pályadíja 100 pengő. *A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Almanachja az MCMXXIX–MCMXXX. tanévre*, Pécs, Dunántúl, 1930, 58.

⁸² Bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíj (1936/37. tanév). *A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Almanachja az MCMXXXVI–MCMXXXVII. tanévre*, Pécs, Dunántúl, 1938, 17. – 1935. Irk Albert, Vinkler János, Molnár Kálmán professzorok asszisztense, későbbi jogi kari professzor.

⁸³ Magánjogi pályatétel dicséretes munkája az 1936/37. tanévben („Jus est ars boni et aequi” jelíggel). *Almanach*, 1938, 19–20.

⁸⁴ Közalkalmazotti tanulmányi ösztöndíjas – 1936/37. tanév. *Almanach*, 1938, 17.

⁸⁵ Baumgartner- és József Attila-díjas költő.

⁸⁶ Kormány-jogtanácsos.

Szerzők

Baranyai Tivadar; Bártfai Frigyes; Csorba Győző joghallgató; Dávid Tibor; Dr. Devich László; Fejes Gábor; Göbölös László joghallgató; Görömbey György amerikai magyar ösztöndíjas joghallgató (Chichago); Görömbey Margit amerikai magyar ösztöndíjas bölcsészhallgató (Chichago); Hidvégi Tivadar; Ifj. Holub József joghallgató,⁸⁷ Dr. Hollósi László; Horváth Gyula; Huszti Sándor joghallgató; Vitéz Kovács Jenő; Kálmán János; Károly Béla joghallgató; Dr. Kérészy Zoltán egyetemi tanár; Kinizsi Andor; Kovács Lajos, a Werbőczy Bajtársi Egyesület ügyvezető alelnöke; Máté Mihály,⁸⁸ Máthé Ernő,⁸⁹ Dr. Molnár Kálmán egyetemi tanár; Monostory Jenő; Mosonyi Ferenc joghallgató⁹⁰; (Berei) Nagy Lóránt joghallgató,⁹¹ Németh József; Palotás Zoltán joghallgató,⁹² Dr. Pataki József joghallgató, egyetemi gyakornok,⁹³ Pataký Kálmán joghallgató,⁹⁴ Perbíró József joghallgató; Perényi Tibor; Dr. Pokorny Ferenc,⁹⁵ Dr. Regős Ferenc egyetemi tanársegéd; Rihmer József joghallgató,⁹⁶ Dr. Schneider Béla joghallgató, 1936-tól Pázmány Zoltán és Faluhelyi Ferenc professzorok asszisztense; Dr. Somogyi Ferenc, Sütő János; Tóth István joghallgató;⁹⁷ Vadász László joghallgató; Dr. Vörös László; Zánkay László.

Az éves előfizetés 1935 és 1936 között 2, 1937. január 2-től 3 pengő lett, ekképpen a lapszám 20 és 30 fillér közötti áron volt. Az éves előfizetést a Pécsi Takarékszövetkezet

⁸⁷ Közalkalmazotti tanulmányi ösztöndíjas – 1929/30. tanév. *Almanach*, 1930, 55.

⁸⁸ Anyagi büntetőjogból jutalomdíjban részesült az 1936/37. tanévben. *Almanach*, 1938, 20.

⁸⁹ 1935/36. büntetőjogi pályamunka – dicséret.

⁹⁰ Statisztika pályamunkája 100 pengő pályadíjban részesült az 1937/38. tanévben („Non nomenatur sed ponderantur” jelisével). *A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Almanachja az MCMXXXVII–MCMXXXVIII. tanévre*, Pécs, Dunántúl, 1939, 20.

⁹¹ 1935/36. büntetőjogi pályamunka – dicséret. Anyagi büntetőjogból jutalomdíjban részesült az 1936/37. tanévben. *Almanach*, 1938, 20.

⁹² Belföldi kutatási ösztöndíjas – 1940/41. tanév. *A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Almanachja az MCMXL–MCMXLI. tanévre*, Pécs, Dunántúl, 1941, 18. Pályadíj (1935/36. tanév) közjog (100 pengő).

⁹³ Közalkalmazotti tanulmányi ösztöndíjas – 1937/38. tanév. *Almanach*, 1939, 18.

⁹⁴ Közalkalmazotti tanulmányi ösztöndíjas – 1936/37. tanév. *Almanach*, 1938, 18. – 1935/36. büntetőjogi versenyvizsga (50 pengő jutalomdíj). Büntetőjogi pályadíj nyertese jogszigorlóként 1936/37. tanévben („Tegyétek az embereket szorgalmasokká és becsületesek lesznek (Howard)” jelisével). *Almanach*, 1938, 18. – 1936. március 20-án előadást tartott a Büntetőjogi Szeminárium-ban Az analógia a büntetőjog területén címmel. *Pécsi Jogász*, 2(1936), 3, 30.

⁹⁵ Első éves joghallgatóként római jogi pályamunkája dicséretet kapott az 1929/30. tanévben. *Almanach*, 1930, 59.

⁹⁶ Versenyvizsga dicséret büntetőjogból 1935/36-ban. Negyedéves hallgatóként a nemzetközi jogi pályadíj dicséretes dolgozata („Az igazság a béke felett áll” – jelisével) 1936/37. tanévben. *Almanach*, 1938, 18.

⁹⁷ Jobboldal (100 pengő) 1935/36., Politikából pályadíj nyertese (100 pengő) jogszigorlóként 1936/37. tanévben („Tempora mutantur” jelisével), *Almanach*, 1938, 20. – Belföldi kutatási ösztöndíjas gyakornok (400 pengő) – 1941/42-es tanévben. *A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Almanachja az MCMXLI–MCMXLII. tanévre*, Pécs, Dunántúl, 1942, 18.

pénztár 23.317. számú csekkszámára kellett befizetni „Pécsi Jogász” jelzéssel. A lap Surján Miklós sajtóbibliográfiája szerint hiánytalanul csak a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Történeti Gyűjtemények Osztályán, a Pécsi Egyetem-történeti Gyűjteményében található meg. Hiányos sort őriz a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye, a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára és az Országos Széchényi Könyvtár.⁹⁸

A *Pécsi Jogász* a cikkeket rovatokba rendezte: így Tanulmányok, Hírek, Könyvszemle, Szemináriumi élet, Rejtvények, Távirat, Humor/tréfa – Jogász élcek, Egyesületi hírek, Szerkesztői üzenetek, Előfizetők.

A tudományos tanulmányok mellett, aktuális híreket szedtek csokorba a jogásztársadalom és a jogászfizűség életéből, emlékeket idéztek fel, professzoraikkal riportot készítettek, könyvbemutatókat közöltek, valamint az egyesületi híreket is számba vették. Végül az irodalmi szárnybontogatásnak és a tréfának is hagytak helyet. Az első szám beköszöntőjének mottóját Széchényi Istvántól kölcsönözték: „Akárki, akárhol, akármi vagy, el ne feledd, hogy »csak egyesülés és állhatatosság által győzhet a halandó mindenben«”. A lapban számos idézetet közöltek (Werbőczy, Juhász A., Frank Ignác).

A főbb témák a napi aktualitásokból kerültek ki: a falukutatás aktuális kérdései (Baranyay Tivadar, Dávid Tibor, vitéz Kovács Jenő, Hidvégi Tivadar), Trianon és a revízió, a jogászok feladatairól, az amerikai magyar ösztöndíjasokról, a nevelés történetéről, a családvédelemről, a családjogról, a kisebbségi jogokról, a szerzői jogokról. Jogász szaklap jellegét erősítette, hogy beszámoltak számos jogeset alakulásáról. Jubileumok alkalmából professzoraikról jelentettek meg köszöntőket, szubjektív véleményeket és életrajzukat is közre adták. (Bozóky Géza, Kérészy Zoltán, Krisztics Sándor, Molnár Kálmán, Schaurek Rafael, Pázmány Zoltán, Vasváry Ferenc) Leközlötték Kérészy Zoltán dékán aktuális tanévnyitó beszédét is. Egyes számokban a Jog- és Államtudományi Kar professzorai, oktatói is írtak tanulmányokat, így Schaurek Rafael, Molnár Kálmán, Pataki József, Pokorny Ferenc, Schneider Béla, Somogyi Ferenc és Vörös László. A karon évente meghirdetett pályatételeket és nyerteseiket folyamatosan leközlötték, főleg, mivel számos közülük a szerzők között is szerepelt. 1937-től a lap már inkább fontos jogi és társadalmi kérdésekkel foglalkozott, a humor rovására, amely számos esetben el is maradt, ugyanígy eltűnik a keresztrejtvény – találós kérdések rovat is.

A Hírek közt szakmai újdonságok: a jogi reformok, a tanárok társadalmi szerepvállalásai, tisztújítások, az egyedi bírói döntések szerepeltek. Az egyetemhez kötődő hírek, így professzori jubileumok, a meghirdetett órák, az újonnan kinevezett doktorok, továbbá a kitüntetéssel felavatottak névsora, a tanári kar változásai, a közművelődési előadások, a hivatalos egyetemi hírek, a pályadíjak nyertesei, valamint az előadások rövid beszámolóí voltak. A Szemináriumi élet rovatban az egyes szemináriumokon folyó munka ismertetése mellett a faluszemináriumok, a könyvtár bemutatása is helyet kapott. A Joggyakorlat és a Jogi

⁹⁸ SURJÁN 1992, i. m. 274 (540. tétel).

kérdések főcím alatt aktuális jogesetek magyarázataival találkozhatunk. Az utóbbiban kérdéses formában, nyereségekkel.

Nem maradhattak el a könyvpiacra megjelenő, az egyetem professzorai vagy végzett doktori tollából származó, jogi szakkönyvek recenziói sem (Faluhelyi Ferenc: *Államközi jog*; Somogyi Ferenc: *Zsidójogunk fejlődésének áttekintése*; Degré Alajos: *A Négyeskönyv perjogi anyaga*; Sándorfy Kamill: *A törvényalkotásunk hőskora*; Dávid Tibor: *Regöly*; Somogyi Ferenc: *Végrendelkezés nemesi magánjogunk szerint 1000-tól 1715-ig*.) A lap végén az Egyesületi hírekben a Werbőczy Bajtársi Egyesület táborozásairól, tisztújító közgyűléseiről, DEFHE (Délvidéki Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete) eseményeiről, kulturális programokról (pl. tánciskola), és a Foederatio Emericana Barania Corporatio kirándulásairól kaphattak az olvasók híreket. Időnként idézetek szakították meg a nagyobb egységeket. Ezeket néha a tanároktól kölcsönözték. Íme két példa: Krisztics Sándor – „Az igazságérzet tülemeli az egyént a jog előtt való meg...”; Dambrowszky Imre – „A közigazgatási jogban az érdek tömérdek.”

A lapban lírai alkotások is helyet kaptak: Syrmienensis álnéven az egyik joghallgató, valamint Pécs későbbi neves költője, Csorba Győző írt verseket.

Számos cikk álnév alatt jelent meg, ezek közül néhányat lehet azonosítani. (Áronffy (=Áronffy Tivadar), B.N. (=Berei Nagy Lóránt); Bódor Joxy; Gárdos; Ge-re; Gézengúz; Gimes; H.V.; -i -c. dr. és a sf. (Somogyi Ferenc); F.; Feminista; Közjogász; P-a; Spectator; T.I., -t -i, (-thia) (=Tóth István); thj; -y -t; ZULU.

1936. május 1-től minden szám végén ZULU, majd Völgyesi egy-egy hagyományos keresztrejtvényt közölt, amely az első számban a nem kitöltendő kockáiból (13. oldal) a Pécsi Jogász nevet, a második számban a PJ rövidítést (22. oldal, 1936/1–2., 3. is) adta ki, továbbá egyéb fejtörőkkel (szókirakó, szöveges rejtvény) szórakoztatták az olvasókat. A megfejtéseket az aktuális szám rejtvényszelvényével kellett a szerkesztőségbe eljuttatni. Az előző szám megfejtéseit a következőben leközlötték, közzé téve a nyertesek neveit és nyereségeiket is. Díjak: 1. díj: 5 pengő, 2. díj: 3 pengő, 3–5. díj: 1–1 pengő, később 3. díj 2 pengő, 5–10. díj könyv-, mozi, színházjegy, egy vagy fél éves előfizetés a *Pécsi Jogászra*, esetleg „ozsonnaszelvény”.

Íme egy-két példát a fejtörőkből:

1)

$\frac{\text{fakultás}}{\text{mesterember}} y = \text{Megoldás: karácsony (1935/4. szám)}$

2)

☞ r e e e e = Megoldás: *Schaurek*

A rovat 1937. március 15-tel megszűnt. Ám ekkor sem maradtak „játék” nélkül az olvasók. Ekkor a szerkesztők hirdetői igazolásversenyt hirdettek, amelynek nyeresége 20 pengő volt. A lap hirdetőinél aláírásokkal kellett igazolni a vásárlásokat az újság egy csaknem üres, erre a célra elhelyezett lapján.

A Távirat rovatot kimondottan a nem Pécsen élők számára állították össze,

azoknak, akik távol végezték tanulmányaikat (mezei hallgató), hogy ekképpen értesítsék őket az egyetemen történő fontosabb eseményekről. Állandó beszámolókat találhatók az elvégzett anyagokról, hogy hol tartanak az anyagban, a kollokviumok, az alapvizsgák pontos idejéről, a beiratkozás és a tandíjügyek változásairól. Közzé tették a dékáni híreket is: az kollokviumokra és az alapvizsgára való jelentkezést, az ösztöndíj-lehetőségeket (pl. közalkalmazotti), a tandíjrészletfizetés mikéntjét, az avatások időpontjait, a menzasegélyeket, és végül az államvizsgák időpontjait.

Nem maradhattak el a Jogász élcek sem, amely rovatban vicces történelmi anekdoták, rövid poérok, viccek és furcsa jogi esetek a nagyvilágból szerepeltek.

Pl. Bíróság előtt

- *Bíró*: Életkora?
- *Hölgy*: Szeptemberben voltam 20 éves.
- *Bíró*: De, melyik esztendőben? (1935/4).

A lap végén a szerkesztői üzenetek és az új előfizetők névsora kapott helyet. Egyetemi tisztviselők, joghallgatók, a hallgatók szülei, ügyvédek, tanárok is voltak közöttük: Prinz Gyula rektor (1936), Szilléry Péter kormányjogtanácsos, Virág Ferenc megyéspüspök, Óriás Nándor, Faluhelyi Ferenc, Irk Albert, Bózóky Géza, Irk Albert, Vinkler János, Vargha Damján professzorok, az Egyetemi Könyvtár, stb.

Az országban a *Pécsi Jogász* az első jogászfűjségi szaklap volt, amelynek kezdeti költségeit „a jogászfűjség filléreiből”⁹⁹ alapították. A lap felhívása szerint, csak az előfizetési díjából tartotta el magát, semmi más támogatásba nem részesült. Eleinte a lapok ára 20 és 30 fillér között mozgott. Ebből fizették a szerény rejtvényfejtői díjat (2–5 pengő, könyvnyeremény, ingyen egy éves lap), azonban a lap íróinak tiszteletdíját már nem tudták ebből kifizetni.¹⁰⁰

A második–harmadik összevont számtól kezdve megjelennek a lapár és az előfizetési díjak mellett számos, városbeli cég hirdetései és a hirdetési felszólítások. Ezek jelentősen hozzájárultak a lap költségeinek fedezéséhez. Helyi hirdetések kerültek az újságban könyvesboltoktól, antikváriumoktól, ruházati üzletektől, éttermektől, cukrászdáktól, drogériáktól, fodrászatoktól, hentesektől, csemegeboltoktól, valamint egyéb hirdetőktől.

A lapnak 1935/36-ban 74 egész éves, 150–200 havi és mintegy 80–100–120 példányonkénti előfizetője és vásárlója volt. Az alkalmankénti vásárlók között nem csak jogászhallgatók voltak. A folyóiratot eleinte 200, majd 300 példányban nyomták, ami sok esetben kevésnek bizonyult. A lap előállítási költsége 10 ív terjedelempre 750–800 pengő volt, amelyet a hirdetési díjából, az előfizetésekből és az eladott példányok árából fedezték.¹⁰¹ 1936/37-ben egy szám megjelenése 80–120 pengőt tett ki,

⁹⁹ PTE EL VIII.104.b. 25. doboz 42/1936–37, Jog- és Államtudományi Kar.

¹⁰⁰ TÓTH 1984.

¹⁰¹ PTE EL VIII.104.b. 25. doboz 42/1936–37 – Jog- és Államtudományi Kar.

ám a nyomdaköltségek (Haladás Nyomda Részvénytársaság) erőteljesen megemelkedtek, így a megjelentetés egyre több nehézség árán valósulhatott csak meg.¹⁰²

A *Pécsi Jogász* szerkesztősége (Tóth István szerkesztő, Lauer Károly, Görgényesi Richárd, Szónyi Imre, Átaly Kálmán, Koó Kálmán) már 1936. szeptember 29-én kérvénnyel fordult a karuk vezetőihez, amelyben a lap „továbbfejlesztésére és kibővítésére” évi 250 pengő segélyt kérvényeztek.¹⁰³ A kar 1936. szeptember 29-i I. rendes tanácsülésén a kar vezetői 100 pengőt szavaztak meg a kari alapból, de egyúttal figyelmeztették a szerkesztőséget, hogy a folyóirat komolyabb tartalomra legyenek kiemelten figyelemmel.¹⁰⁴

1937. szeptember 30-án a lap szerkesztői – Dr. Tóth István, Dr. Huszti Sándor, Hechrt Antal, Bárdos János, Bors György, Drozonyi Ferenc – ismételt 300 pengő segélyért fordultak a kar vezetéséhez:

„Ugy érezzük, hogy rövidesen negyedik évfolyamába lépő lapunk szellemi nivójának emelkedése, jogásztársadalmunk és a jogászfjúságunk mindenkor megértő támogatása és méltóságos Dékán Urnak jogászfjúságunk nemes törekvéseit mindenkor pártfogoló közismert jótékonyága továbbra is biztosítani fogja lapunk megjelenésével annak a szellemi kapocsnak a fenntartását, amely a végzeteket és a vidéki jogakadémiákon hallgatókat is éppen a Pécsi Jogászon keresztül karunk szellemi közösségébe tömöríti.”

1937. november 5-én Vasváry Ferenc dékán a diákszegélyalap terhére 100 pengőt utalt át Somogyi Ferencnek, a *Pécsi Jogász* szerkesztő-kiadójának.¹⁰⁵

A folytonos anyagi gondok a kar támogatására is rászorultak a lap szerkesztői. Emiatt a Jog- és Államtudományi Kar az 1937/38. tanévi V. rendes ülésén, 1938. január 27-én Molnár Kálmán nyilvános egyetemi tanár egy javaslatot terjesztett be. A kar tanárai közösen arra jutottak, hogy a lap színvonala meglehetősen alacsony szinten van, „azok komoly munkát végző derék hallgatóságnak szellemi felkészültségének téves világitásba helyezésére alkalmas.” Egyúttal felkérték Vasváry Ferenc dékánt, hogy figyelmeztesse a szerkesztőséget, hogy gondolják át a folyóirat szellemi színvonalát, és fejezzék be azt a személyi kultuszt, ugyanis ez nagy visszatetszést keltett a kar oktatói körében. Kilátásba helyezték, hogy amennyiben jelentős változást nem érzékelnek, úgy a kari támogatást meg fogják vonni a laptól.¹⁰⁶ Ugy véljük azonban a kritika nem feltétlenül volt jogos a kar vezetésétől, hiszen olyan diákszerzők készítettek a jog minden aktuális problémájáról tanulmányokat, akik a kari versenyeken és pályamunkákon is kiemelkedő eredményeket értek el (pl. Pataky Kálmán). Mellettük néha a kar oktatóinak tollából született írások is megjelentek (Molnár Kálmán, Schaurek Rafael, Somogyi Ferenc). Nem melleleg a tanulmányok komoly jegyzetapparátussal ellátva jelentek meg, és az Üzenetek rovatból megtudhatjuk, hogy a szerkesztők

¹⁰² PTE EL VIII.104.b. 26. doboz 81/1937–38 – Jog- és Államtudományi Kar; Tóth 1984.

¹⁰³ PTE EL VIII.104.b. 25. doboz 42/1936–37 – Jog- és Államtudományi Kar.

¹⁰⁴ PTE EL JAK tanácsülési jegyzőkönyv – 1936. szept. 29. I. rendes ülés.

¹⁰⁵ PTE EL VIII.104.b. 26. doboz 81/1937–38 – Jog- és Államtudományi Kar.

¹⁰⁶ PTE EL JAK tanácsülési jegyzőkönyv – 1938. jan. 27. V. rendes ülés.

éltek a cenzúra jogával is. Azaz a túlon túl elfogult hangvételű írásokat nem közölték le.¹⁰⁷

1938-ra a világpolitikai helyzet miatt a pécsi egyetem léte komoly veszélybe került. Noha a jogi kar végül folytathatta munkálatait (a bölcsészkart az 1940. XXVIII. törvény cikk kényszerű bezűntetésére ítélte),¹⁰⁸ 1938. október 1-gyel a *Pécsi Jogász* bezűntette működését, hiszen az addig érintett „érzékeny témáival” már nem mer-te felvállalni az aktuálpolitikai helyzet nyílt színen való kommentálását, és ennek megjelentetését óvatosságból a kar vezetősége is határozottan ellenezte.¹⁰⁹

A Pécsi Jogász lapszámái

1. évfolyam

1. szám (1935. szeptember 25.) – Jogászfűjsági röpirat
- 2–3. szám (1935. november 15.) – Jogászfűjsági röpirat
4. szám (1935. december 20.) – Jogászfűjsági röpirat

2. évfolyam

- 1–2. szám (1936. február 10.) – Társadalmi és tudományos jogászfűjsági szemle
3. szám (1936. április 1.) – Társadalmi és tudományos jogászfűjsági szemle
- 4–5. szám (1936. május 1.) – Társadalmi és tudományos jogászfűjsági szemle
6. szám (1936. június) – Társadalmi és tudományos jogászfűjsági szemle
- 7–8. szám (1936. október 21.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
- 9–10. szám (1936. december 12.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle

3. évfolyam

1. szám (1937. február 10.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
2. szám (1937. március 15.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
3. szám (1937. április 25.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
4. szám (1937. június 10.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
5. szám (1937. október 22.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
6. szám (1937. november 22.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle
7. szám (1937. december 25.) – Társadalmi és tudományos jogászi szemle

¹⁰⁷ L. pl. *Pécsi Jogász*, 4(1938), 3, 24.

¹⁰⁸ A Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem újjászervezéséről és a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem felállításáról: „3. § (1) A Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem bölcsész- nyelv- és történettudományi karán a természettudományi és matematikai tan-szék működését, továbbá a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem bölcsészettudományi karának, valamint a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem jog- és államtudományi karának működését az 1940/41. tanévtől kezdve a további törvényes intézkedésig átmenetileg szű-neteltetni kell.” (<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8142>) [2015. 02. 16.]

¹⁰⁹ TÓTH 1984, i.m. 282–283.

4. évfolyam

1. szám (1938. március 12.) – Társadalmi szemle
2–7. szám (1938. október 1.) – A »Werböczy« B. E. lapja

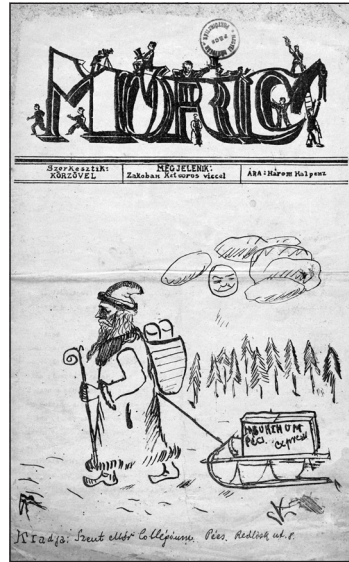
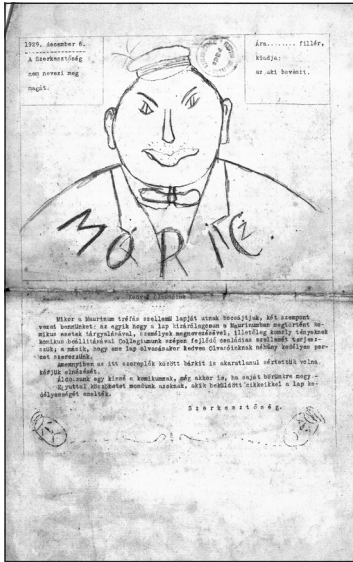
A fentiekben bemutatott két pécsi, egyetemi diáklap ékes példája volt a Pozsonyból Pécsre áthelyezett universitas létjogosultságának, továbbá a hallgatók konstruktív, sokoldalú szellemi-tudományos, valamint közéleti munkásságának. A fennmaradt lapszámok fontos momentumokkal járulnak hozzá az Erzsébet Tudományegyetem különböző karain tanulók iskolai kereten belüli és azon kívüli tevékenységeinek feltérképezéséhez, az őket körülvevő társadalmi környezet, végül a korszak ifjúsági gondolatvilágának megismeréséhez. A *Maurinum* melléklapjával, valamint a *Pécsi Jogász* a magyar sajtótörténet aprócska pécsi helytörténeti darabjaként kerültek a köztudatba.

Képek

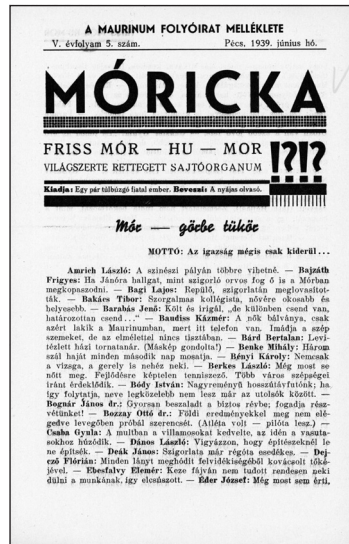
1–2. kép.

A *Maurinum* első és utolsó számának borítója

3–4. kép.

A Móricz könyvmatos sokszorosítással készített változatának két címlapja (1929–1930)¹¹⁰

5–6. kép.

A Móricz. Friss Mór – Hu – Mor egy lapja és az utolsó nyomtatásban megjelent szám címlapja (1939. június)

¹¹⁰ A Csorba Győző Könyvtár engedélyével.

7–8. kép.

A Pécsi Jogász első száma (1935. szeptember 25.) és egyik címlapverziója

SCHMELCZER-POHÁNKA, ÉVA

Périodiques estudiantins à l'Université royale Élisabeth de Pécs

*Le Maurinum et son auxiliaire, intitulé Móric(z)ka;
ainsi que le Pécsi Jogász [Juriste de Pécs]*

L'Université royale Élisabeth, exilée de Presbourg, a commencé ses activités en octobre 1923, à Pécs. Entre 1923 et 1950, neuf périodiques estudiantins et 13 revues spécialisées (dirigées par les professeurs des départements) paraissaient à la faculté. Dans la présente étude, nous ne traiterons que des premiers périodiques estudiantins, le *Maurinum*, son auxiliaire intitulé *Móric(z)ka*, ainsi que le *Pécsi Jogász* (Juriste de Pécs) – ces parutions fournissaient avec une certaine régularité des informations aux étudiants, aux professeurs, aux parents et aux autres intéressés.

Le premier a été le *Maurinum*, paru entre décembre 1934 et juin 1939. Il fut nommé après la résidence universitaire Saint-Maurice (1929–48), soutenue par une fondation catholique, dans laquelle étaient logés les étudiants des facultés de Pécs. Les rédacteurs – étudiants – avaient l'intention de publier un périodique où les résidents pourraient donner libre cours à leurs préoccupations quotidiennes et professionnelles, un périodique qui refléterait fidèlement l'esprit régnant dans la résidence Saint-Maurice. L'humour n'en était pas exclu, mais les rédacteurs ont également permis aux jeunes littérateurs d'y publier leurs premières tentatives. L'auxiliaire du *Maurinum*, intitulé *Móric(z)* [puis *Móric(ka)* – diminutif du nom de Maurice] a en vérité précédé son 'grand frère', puisqu'il a paru pour la première fois le 6 décembre 1929. L'objectif des rédacteurs a été de faire

rire par quelques plaisanteries innocentes les lecteurs-résidents. Cet périodique satirique a accompagné le *Maurinum* jusqu'à l'année 1939.

L'autre périodique présenté ici est celui de la faculté de Droit de l'Université. Le *Pécsi Jogász* a paru de 1935 à 1938. Il est l'œuvre des élèves et des diplômés de la faculté, l'objectif étant de réunir quelque peu les étudiants qui appartenaient à diverses couches sociales et associations religieuses ou politiques. Les différentes rubriques ont traité de la vie quotidienne des juristes, des problèmes sociaux du temps, des informations officielles émanant de l'université, de la culture et de l'humour. En dehors des étudiants, quelques enseignants ont également contribué par leurs articles au succès du périodique.

La situation politique et des problèmes de financement ont mis fin à la parution de ces deux titres. Leur étude permet de mieux comprendre les activités universitaires et extra-universitaires des étudiants de l'Université Élisabeth, leur milieu social et les courants intellectuels à la mode dans la période en question. L'importance des deux périodiques pour l'histoire de la presse et pour l'histoire locale est indiscutable.

Keywords: history of press, 20. century, student journals, Móríczka, Pécsi Jogász